

Édesapja regényét vitte színpadra Komáromban Rastislav Ballek rendező

Véres jelenetek az élet vágóhídjáról

Csak nemrég olvasta el édesapja, Ladislav Ballek fró regényét. Akkor, amikor a hentessegéd című előadást kezdte tervezni. A regényből készült adaptáció bemutatja ma este hétfőkor lesz a Jókai Színházban.

SZEL JÁNOS

A II. világháború utáni világ állapotáról ad jelentést az előadás. A XX. század negyvenegyzékhátadát, a két háborúra két totalitárius rendszer, a Ki-telepítések még mindig befolyásolják az életünket. Ilyen értelemben akkor az előadás, melybe még mi is belénkeshetünk, mondja Rastislav Ballek rendező.

Ladislav Ballek sohasem akarta, hogy a fiából is író legyen?

Nem. Éreztem ilyen nyomást. Az, hogy a művészetek felé fordultam, nemcsak a család, hanem a környezetem hatására is történt. Lehet, hogy a sors keze is benne van.

Mikor határozta el, hogy rendező lesz?

Már nem is emlékszem. Aból indult, hogy kerestem valamit, ami megelégedést hoz. Amiben van valami abból, amit a családból hoztam, ide van benne valami belsőm is. Kompromisszumot kötöttem. Legyen az valami az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és a politika között. A színház mellett döntöttem, mert az a valamennyit tartalmazza.

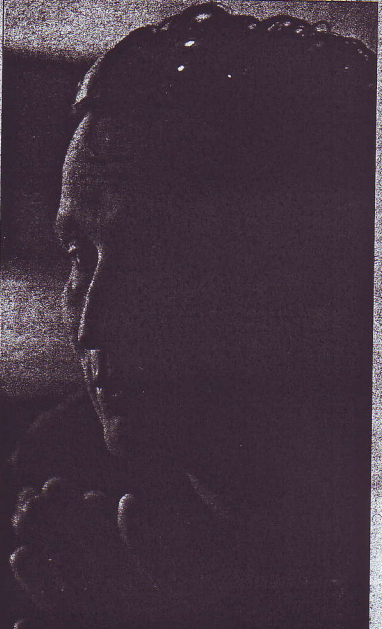
A színművészet főiskolán jól érezte magát?

A gyengéd forradalom után kerültem a posztonyi színművészetire. A 90-es évek elején csodás volt. Levetítették az addig páncélszekrényben őrzött filmeket, kiadták az addig tiltott irodalmat. Láthatuk, hogyan csinálják a színházat a világban, milyen filmeket néznek, mit olvasnak. Vajdicka professzornál tanultam. Odafigyelt a tanítványaira, előzékeny, elnéző és jóindulatú volt. Ma is hálával gondolok rá.

Rendezőként milyen utat járt be eddig?

Zsolnán, Türocszentmártonban. Eperjesen dolgoztam, az utóbbi időben pedig Pozsonyban rendeztem, előbb az Aréna Színházban, legutóbbban a Nemzeti Színházban. Menet közben pedig jöttek a díjak. Két előadásom is Színházi Deszka Díjjal részesült. Az Aréna Színházban készült Tiso és most, a Szlovák Nemzeti Színházban a furo Holyroth... is a legjobb előadás díját nyerte.

Mire emlékszik vissza abból az időszakból, amikor



Nem tudom, ki hogyan olvassa majd... (Domotor Ede felvétel)

édesapja A segéd című regényét írta?

Még gyerek voltam, de az írógép billentyűinek megállíthatatlan kopogására határozottan emlékszem. Apám nem olvasott fel belőle részleteket, még túl kicsi voltam ahhoz, hogy megértem. Bevallom, csak nemrég olvastam el a regényt. Úgy tűnik, mostandában érik meg bennem a tény, hogy visszatérjek a gyökereimhez.

A hentessegéd című színmű közös választás volt a Komáromi Jókai Színházzal?

Közösen jutottunk arra, hogy érdekes lenne megnézni egy szlovák rendező miképp viszi színpadra egy magyar színházban ezt a témát. És épp akkoriban kezdtem foglalkozni apám műveivel.

A második próbán levetítette a társulatnak A hentessegéd című filmet.

Már az elején figyelmeztettem őket a film és Ondrej Šulaj színpadi változata közötti különbségekre. A filmnek saját kifejezési eszközei vannak. A rendező engedélyével kivettünk egy-két részt a forgatókönyvből, melyek nem voltak a színpadi változatban. A színészek összehasonlíthatták az irodalom, a film és a színház nyelvét.

Az előadás fő helyszíne egy vágóhíd.

Juraj Črfael díslettervezővel döntöttük el, hogy a törté-

net az emberi viszonyok brutalitásában, és szürrealitásokban leginkább egy vágóhídon zajló élethez hasonlítanak, ahol vér folyik, élettelen testeket dolgoznak fel emberi fogyasztás céljából. Az ölés, a vállalkozás, a pénz, az étel, az ital, a szex különös kötődése ez. A háború, az öldöklés után az emberek ismét emmi, szeretkezni akartak.

Negyven évesen miért érdekl ennyire a történelem? Manapság hajlamosak vagyunk megfeledkezni a történelemtől. Csak tankönyvekben, akadémiai vitákban foglalkozunk vele. A színház lényege az is, hogy összességében látja az embert, nem csak a magánéletében, hanem úgy is, ahogy a történelmi háttérben mozog. A történelemben vannak bizonyos irányzatok és összeütközések, amiket ma nem veszünk észre, ám a történelmi háttérben érthetőbbek, domborúbbak, több lehetőséget kínálnak a színháznak a konfliktusok felgöngyöltésére.

Milyen nézői fogadtatásra számít?

Nem tudom, ki hogyan olvassa majd ezt a történetet, hiszen egy másik kultúrkörből való. Minden fordítás során, és itt nem a nyelvi, hanem a színpadon látott képek lefordítására gondolok, adódhatnak félreértések. Remélem, ha akadna ilyesmi, az konstruktív vitához vezet majd.

UJSO 64. évfolyam, 134. szám, 9. oldal 2011. június 10. péntek